

3 (Sem-3/CBCS) BEN HC 2

2023

BENGALI
(Honours Core)

Paper : BEN-HC-3026

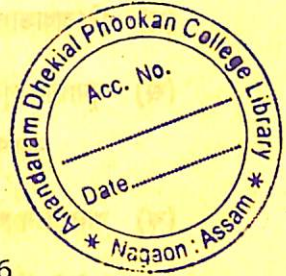
(ছন্দ, অলংকার ও প্রাচ্য কাব্যতত্ত্ব)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

- ১। নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলির সংক্ষিপ্ত উত্তর দাও : ১×১০=১০
- (ক) মুক্ত স্বর বা স্বরান্ত অক্ষরের একটি দৃষ্টান্ত দাও।
- (খ) মাত্রা কাকে বলে?
- (গ) দ্রুত লয়ের ছন্দ কোনটি?
- (ঘ) কোন্ ছন্দকে পয়ার জাতীয় ছন্দও বলা হয়ে থাকে?
- (ঙ) “অতি বড় বৃদ্ধ পতি সিদ্ধিতে নিপুণ।” এটি কোন্ অলংকারের উদাহরণ?
- (চ) “ভারত ভারত খ্যাত আপনার গুণে।” পদটির অলংকার নির্ণয় করো।

(2)

(3)

(ছ) বিৰোধাভাস অলংকাৰেৰ একটী উদাহৰণ দাও।

(জ) শূন্যস্থান পূৰণ কৰো :

কৰুণৰসেৰ স্থায়ীভাব _____।

(ঝ) অলংকাৰ শাস্ত্ৰে কত প্ৰকাৰ রসেৰ উল্লেখ আছে?

(ঞ) “রীতিরাশ্মা কাব্যস্য”—কথাটি কে বলেছিলেন?

২। নিম্নলিখিত প্ৰশ্নগুলিৰ সংক্ষিপ্ত উত্তৰ দাও :

২×৫=১০

(ক) ধ্বনিপ্ৰধান ছন্দেৰ মাত্ৰা গণনাপদ্ধতি কীৰূপ তা লেখো।

(খ) তানপ্ৰধান ছন্দেৰ দুটি বিশেষত্ব লেখো।

(গ) অনুপ্ৰাস অলংকাৰ বলতে কী বোঝায়?

(ঘ) ভাব কত প্ৰকাৰ ও কী কী?

(ঙ) দুজন ভাৰতীয় আলংকাৰিকেৰ নাম লেখো।

৩। নিম্নলিখিত প্ৰশ্নগুলিৰ উত্তৰ দাও (যে কোনো চাৰটি) :

৫×৪=২০

(ক) টীকা লেখো :

ছেদ; চরণ।

(খ) ছন্দোলিপি প্ৰস্তুত কৰো :

“এ কথা জানিতে তুমি ভাৰত-ঈশ্বৰ শা-জাহান,
কালশ্ৰোতে ভেসে যায় জীবন যৌবন ধনমান।”

24A/78

(Continued)

(গ) তোমাৰ সিদ্ধান্তেৰ কাৰণ নিৰ্দেশ কৰে অলংকাৰ নিৰ্ণয় কৰো :

“ক্ষুধাৰ ৰাজ্যে পৃথিবী গদ্যময়
পূৰ্ণিমা-চাঁদ যেন বলসানো রুটি।”

(ঘ) “কাব্যং গ্ৰাহ্যমলংকাৰাং”—কথাটি ব্যাখ্যা কৰো।

(ঙ) কাব্যেৰ আত্ম সম্পৰ্কে রীতিবাদীদেৰ অভিমত আলোচনা কৰো।

(চ) অপহুতি ও সন্দেহ অলংকাৰেৰ পাৰ্থক্য লেখো।

৪। (ক) ধ্বনিপ্ৰধান ছন্দ কাকে বলে? এই ছন্দেৰ লক্ষণগুলি
দৃষ্টান্তসহ আলোচনা কৰো।

২+৮=১০

অথবা

(খ) অক্ষৰ কাকে বলে? অক্ষৰ কত প্ৰকাৰ ও কী কী?
বাংলাৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰ ছন্দ অনুসাৰে অক্ষৰেৰ প্ৰকৃতি ও
মাত্ৰা গণনা পদ্ধতি সম্পৰ্কে আলোচনা কৰো।

১+২+৭=১০

৫। (ক) নিম্নলিখিত অলংকাৰগুলিৰ তুলনামূলক আলোচনা কৰো :

৫+৫=১০

(১) উপমা ও রূপক

(২) উৎপ্ৰেক্ষা ও সমাসোক্তি

অথবা

(খ) রূপক অলংকাৰ বলতে কী বোঝা? রূপক অলংকাৰেৰ
বিভিন্ন প্ৰকাৰভেদে উদাহৰণসহ আলোচনা কৰো।

২+৮=১০

24A/78

(Turn Over)

- ৬। (ক) কাব্যের আত্ম সম্পর্কে ধ্বনিবাদীদের মত কী তা পর্যালোচনা কৰো। ১০

অথবা

- (খ) আলংকারিকদের মতে রস কীভাবে নিষ্পত্তি হয় সে সম্পর্কে যা জান, লেখো।
- ৭। (ক) উদাহরণসহ তনুপ্রধান ছন্দের বৈশিষ্ট্যগুলি আলোচনা কৰো। ১০

অথবা

- (খ) রসের মানসিক উপাদানগুলি নিয়ে একটি আলোচনা প্রস্তুত কৰো।

